یادداشت

محمد حقگو
info@khorasannews.com

روزهای سرنوشت ساز جنگ

با گذشت ۸ روز از آغاز جنگ، آثار اقتصادی بسته شدن تنگه هرمز بیش از پیش در حال نمایان شدن است. گزارش فایننشال تایمز تصریح می کند که هم اکنون حدود هزار کشتی با ۲۵ میلیارد دلار کالا یا محموله های نفتی در این منطقه زمین گیر شده اند و به رغم تاکید آمریکا مبنی بر اسکورت کشتی ها، تقریباً هیچ کشتی ای حاضر نشده تضمین این کشور را برای عبور از تنگه هرمز بپذیرد.

در این شرایط، کاهش تدریجی تولید نفت کشورهای حاشیه خلیج فارس به تناسب کاهش ظرفیت صادرات و یا انبار آن، موجب شده تا کاهش عرضه نفت در بازارهای جهانی نیز به تدریج پررنگ تر شود. هر چند تاکنون گزارش ها نشان می دهند، این مسئله هنوز به طور جدی رخ نداده، اما نشانه های آن در حال آشکار شدن است. به عنوان مثال پالایشگاه های ژاپن از دولت خواسته اند در این شرایط بخشی از ذخایر استراتژیک را آزاد کند. از سوی دیگر در خود ایالات متحده آمریکا، آمارها نشان می دهد ذخایر استراتژیک نفت به پایین ترین سطح خود در چند دهه اخیر نزدیک شده است.

گزارش ها همچنین حاکی از آن است که در اروپا قیمت گاز با جهش قابل توجهی روبه رو شده است. نگرانی از کاهش عرضه گاز مایع (ال ان جی) باعث شده تا قیمت ها تنها در یک روز تا حدود ۵۰ درصد افزایش یابد. در بازار برق این منطقه نیز قیمت برق که عمدتاً توسط نیروگاه های گازی تعیین می شود، افزایش یافته و این به معنای بالا رفتن قبض برق مردم اروپاست.

در بازارهای جهانی نیز نفت برنت به بیش از ۹۳ دلار افزایش یافته و اولین فروش فیزیکی نفت خام نیز با قیمت بالاتر از ۱۰۰ دلار در هر بشکه در امارات رسیده است؛ موضوعی که به سرعت خود را در بازار بنزین و سوخت آمریکا نیز نشان خواهد داد.

با این حال باید توجه داشت که در نقطه صعود تاریخی نفت به بیش از ۱۰۰ دلار، بازارهای جهانی به روزهای تعطیل یا نیمه تعطیل شنبه و یک‌شنبه این هفته رسیدند. موضوعی که یک فرصت تنفس برای متجاوزان برای افزایش فشار و تغییر محاسبات جنگی ایران فراهم می کند. چرا که اکنون تحلیلگران اذعان دارند گذشت هر چه بیشتر زمان، هم از نظر اقتصاد تسلیحات جنگی (مثلاً پهپادهای چند ده هزار دلاری ایران در برابر موشک های چند میلیون دلاری ضد این پهپادها) و همچنین چشم انداز نفت ۱۵۰ و ۲۰۰ دلاری به شدت به ضرر آمریکا و اسرائیل خواهد بود. از این رو به نظر می رسد در روزهای آینده حمایت همه مردم از دفاع مقدس و مدافعان کشور ضروری است. این حمایت به ویژه از منظر حضور میدانی مردم در خیابان ها و همچنین پرهیز شدید از وحدت شکنی در برابر دشمن اهمیت صد چندان خواهد داشت.

چشم انداز توسعه ایران از دل بحران

چه مسیرهای جدیدی برای آینده اقتصاد ایران در پی جنگ اخیر، قابل پیگیری است؟

گروه اقتصاد- یک اقتصاددان معتقد است، آینده اقتصاد ایران در طول جنگ تحمیلی جاری و دوره پس از آن، کاملاً تحت تأثیر اهداف انتخاب شده و شیوه مبارزه با دشمن است و نیازمند تعریف مسیرهای جدید برای توسعه کشور هستیم. مجید شاکری در گفت و گو با ایرنا با بیان این که تجربه جنگ ۱۲ روزه و وضعیت «نه جنگ، نه صلح» نشان داد که چگونه اتمام جنگ (با هر نتیجه‌ای) بر اقتصاد سایه می افکند، گفت: هر چه زمان بیشتری از آغاز درگیری‌ها می گذرد، احتمال موفقیت کشور بیشتر می‌شود؛ موضوعی که مورد پذیرش ناظران آگاه قرار گرفته است. این اقتصاددان درباره ورودی‌های جدید برای سیاست صنعتی و توسعه آینده گفت: شرایط کنونی، چندورودی کلیدی برای برنامه‌های توسعه آتی ایران به همراه دارد. با توجه به درگیری در دو جبهه از سمت غرب، برنامه توسعه آینده ایران ناگزیر باید شامل انتقال بخشی از خطوط لجستیکی حیاتی به شرق کشور باشد؛ همان اهمیتی که در جنگ ۱۲ روزه مشخص شد اما فضای «نه جنگ، نه صلح» مانع از حرکت یکپارچه در این مسیر بود. وی با اشاره به لزوم تغییر مسیر توسعه، افزود: متناسب با این جابه جایی لجستیکی، نیاز به برنامه توسعه صنعتی جدیدی است که صنایع پیرامون واردات اساسی (به ویژه مواد غذایی و صنایع تبدیلی) را در خود جای دهد.

لزوم تعریف یک کریدور جدید

وی ادامه داد: ایران پس از این جنگ، به احتمال زیاد، یک تعریف شمالی-جنوبی متفاوت از گذشته خواهد داشت؛ این امر لزوم تعریف یک کریدور توسعه جدید شرق-غربی را گوشزد می کند. نقطه آغاز این کریدور احتمالاً سیستان و بلوچستان و نقطه پایانی آن کردستان و آذربایجان خواهد بود.

فرصت های جدید سرمایه گذاری

این کارشناس درباره بازسازی خسارات ناشی از این جنگ توضیح داد: بازسازی خسارات ناشی از این جنگ، بار جدیدی بر سال‌ها را کود سرمایه گذاری اضافه می کند. اما مسئله اصلی فردای جنگ، تأمین مالی توسعه است، نه صرفاً بازسازی. بسیاری از روابط و گره‌های اقتصادی که اکنون توسط تهاجم مشترک آمریکا-اسرائیل تخریب می‌شوند، می‌توانند پایه‌ای برای تخریب خلاق باشند. نباید لزوماً همان چیزی را ساخت که قبل از جنگ وجود داشت. شاکری با طرح یک ایده نوین در توسعه شهری گفت: می‌توان نگاه جدیدی به توسعه شهری داشت؛ مناطقی که تخریب گسترده شده‌اند، می‌توانند به آزمایشی برای تعریفی نوین از نسبت شهر و امنیت تبدیل شوند تا در مقابل جنگ‌های بعدی مقاوم باشند. چشم انداز توسعه‌ای مطرح شده، مستلزم راه حل‌های تأمین مالی است. پس از یک دوره انقباض پولی، اکنون زمان برداشتن هدفمند این انقباض و مبتنی بر برنامه فرا رسیده است.

ظرفیت بدهی دولت

این تحلیلگر با اشاره به تراز پرداخت‌ها گفت: اگر بتوان شکلی از آتش‌بس به دست آورد که جریان تأمین مالی تراز پرداخت‌ها را فراهم کند و نگرانی از رشد افسار گسیخته نرخ ارز را مرتفع سازد که این چشم‌انداز دور از دسترس نیست، آن گاه می‌توان از ظرفیت بدهی دولت استفاده کرد. نسبت کسر بودجه به تولید ناخالص داخلی در ایران پایین‌تر از بسیاری از کشورهای جهان است، اما به دلیل نگرانی از شوک‌های سمت عرضه و نرخ ارز، از این ظرفیت تاکنون به درستی استفاده نشده است. در مجموع، این اقتصاددان خاطرنشان می کند: شیوه جنگیدن ما و ورودی‌هایی برای یک برنامه توسعه جدید فراهم می کند؛ در صنایع نظامی، صنایع تبدیلی و مواد غذایی، و در تعریف نسبت اقتصاد شهری و امنیت مرزها. این برنامه می تواند امکان تعریف دست کم دو برنامه توسعه ۱۰ ساله متفاوت را فراهم کند.

قفل شدن چرخ بازار خودرو در خلیج فارس

بازار خودرو در خاورمیانه که تا همین چند روز پیش ویترین درخشان تازه‌ترین مدل‌های جهان بود، حالا در سکوتی سنگین فرو رفته است. تنها یک هفته از آغاز جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران گذشته، اما همین چند روز کافی بود تا یکی از بزرگ‌ترین بازارهای مصرفی خودرو در منطقه وارد وضعیتی شبیه «کما» شود.

گزارش‌ها از کشورهای حاشیه خلیج فارس نشان می‌دهد معاملات خودرو تقریباً متوقف شده و بسیاری از نمایشگاه‌ها از اعلام قیمت خودداری می کنند. در همین حال، قیمت‌های کاغذی خودروها بین ۵ تا ۱۵ درصد بالا رفته است؛ افزایشی که بیشتر از آن که ناشی از تقاضای واقعی باشد، محصول فضای نااطمینانی و ترس از آینده است.

بنادر شلوغ، بازار خالی

ضربه جنگ فقط به بازار داخلی کشورها محدود نمانده است. بنادر بزرگ منطقه مانند جبل علی در امارات و حمد در قطر که قلب توزیع خودروهای برندهایی مانند تویوتا، نیسان و هیوندای در خاورمیانه محسوب می‌شوند، حالا با اختلال جدی در زنجیره تأمین مواجه شده‌اند. افزایش ریسک عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز نیز هزینه‌ها را بالا برده است. شرکت‌های بیمه بین‌المللی نرخ بیمه کشتی‌های حامل خودرو را افزایش داده‌اند؛ اتفاقی که به گفته فعالان بازار، فقط در یک هفته قیمت تمام‌شده خودروهای وارداتی را حدود ۱۰ درصد بالا برده است. در همین حال برخی خودروسازان بزرگ جهان مانند فولکس‌واگن و ب‌ام‌و مسیر محموله‌های خود را تغییر داده‌اند و آن‌ها را به بنادر امن‌تر در دریای سرخ یا حتی جنوب شرق آسیا هدایت کرده‌اند؛ تصمیمی که می‌تواند باعث کمبود فوری مدل‌های ۲۰۲۶ در بازارهایی مانند دبی شود.

از خودروی لوکس تا «خودروی فرار»

جنگ حتی سلیقه خریداران را هم تغییر داده است. اگر تا پیش از این شاسی‌بلندهای لوکس و خودروهای اسپرت نماد پرستیژ در بازار خلیج فارس بودند، حالا نگاه‌ها به سمت خودروهای کاربردی‌تر چرخیده است.

تقاضا برای پیکاپ‌ها، شاسی‌بلندهای دو دیفرانسیل و مدل‌های قدیمی ژاپنی به‌طور محسوسی افزایش یافته؛ خودروهایی که خریداران آن‌ها را وسیله‌ای برای عبور از شرایط بحرانی می‌دانند. در مقابل، بازار خودروهای لوکس کاملاً سرد شده است. هزینه بالای نگهداری و ریسک آسیب دیدن در شرایط ناآرام باعث شده بسیاری از خریداران از این بازار عقب‌نشینی کنند.

بازار سیاه قطعات شکل گرفت

همزمان با کاهش ورود خودرو و قطعات، بازار لوازم مصرفی نیز دچار التهاب شده است. فعالان بازار می گویند موجودی برخی نمایندگی‌ها رو به پایان است و قطعاتی مانند روغن موتور، تایر و لنت ترمز در بازار غیررسمی حتی با دو برابر قیمت هفته گذشته معامله می‌شوند. ترس از طولانی شدن بحران و احتمال اختلال در واردات قطعات چینی، بسیاری از مالکان خودرو را به سمت ذخیره‌سازی قطعات مصرفی سوق داده است.

فرار پول از بازار خودرو

در این میان، سیگنال‌های فروش و عرضه در بازارهای منطقه نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران نیز در حال تغییر مسیر هستند. بخش قابل توجهی از نقدینگی که قرار بود وارد بازار خودرو شود، حالا به سمت طلا و ارزهای دیجیتال حرکت کرده است. کارشناسان این وضعیت را نوعی رکود تورمی بی‌سابقه در بازار خودرو خلیج فارس توصیف می کنند؛ بازاری که قیمت‌ها در آن بالا رفته، اما معاملات واقعی کاهش یافته است.

آینده‌ای مه‌آلود

بازار خودرو خاورمیانه اکنون در تعلیقی سنگین میان اقتصاد و ژئوپلیتیک قرار گرفته است. قیمت‌ها روی کاغذ بالا رفته‌اند، اما ساختار بازار دچار اختلال جدی شده است. اکنون آینده این بازار نه در دست مهندسان خودروساز، بلکه در گرو تحولات میدانی جنگ است. هفته دوم این بحران مشخص خواهد کرد که آیا بازار خودرو منطقه به سمت فروپاشی عمیق‌تر می‌رود یا با فروکش کردن تنش‌ها، حباب قیمت‌ها به سرعت تخلیه خواهد شد.

احتمال تصویب دستمزد کارگران در یک جلسه اضطراری

باتوجه به زمان اندک باقی مانده تا پایان سال و همچنین شرایط جنگی حاضر پیش بینی می شود رقم دستمزد کارگران تا قبل از پایان سال مشخص شود. برخی نمایندگان کارگری از برگزاری جلسه اضطراری شورای عالی کار در این باره خبر داده و احتمال می دهند که دستمزد کارگران در این جلسه تصویب شود.

در حالی که قرار بود جلسه شورای عالی کار در هفته گذشته برگزار شود، این جلسه به دلیل شرایط جنگی حاضر و پاره‌ای ملاحظات امنیتی تشکیل نشد.

به گزارش ایسنا به نقل از نمایندگان کارگری این هفته قرار است یک جلسه شورای عالی کار برگزار شود و احتمال این که رقم دستمزد کارگران در این جلسه به تصویب برسد، دور از انتظار نیست.

البته همه ساله کمیته دستمزد در خصوص هزینه سبد معیشت کارگران تشکیل جلسه می داد و این رقم را که مبنای ورود به مذاکرات مزدی است، اعلام می کرد؛ ولی امسال، اجرای طرح حذف ارز ترجیحی بر اعلام رقم هزینه سبد معیشت کارگران تاثیر گذاشت. تاکنون نیز جلسه ای در این خصوص برگزار نشده و نمایندگان کارفرمایی و کارگری روی این عدد به توافق نرسیده اند و آن را مستلزم کار کارشناسی بیشتر می دانند.

با این حال برخی مقامات کارگری به دلیل شرایط جنگی حاضر از برگزاری جلسه اضطراری شورای عالی کار و احتمال تصویب دستمزد ۱۴۰۵ در همان جلسه خبر داده اند.

اسعد صالحی، نماینده کارگران در شورای عالی کار، در این باره گفت: ما پیش از این درخواست کرده بودیم که دستمزد کارگران را هر چه سریع تر تصویب کنند و با معاونت روابط کار نیز این مسئله را در میان گذاشتیم و انتظار می رفت تا پانزدهم این ماه تکلیف دستمزد مشخص شود. این هفته یک جلسه اضطراری برگزار می شود و احتمال دارد که رقم دستمزد کارگران در این جلسه بسته شود.

وی ادامه داد: متاسفانه زمان زیادی برای اعلام هزینه سبد معیشت کارگران نداریم و با این شرایط ناچاریم هر چه سریع تر دستمزد را ببندیم تا روند پرداخت دستمزد در سال آینده دچار مشکل نشود.

به گفته صالحی هنوز توافقی روی رقم سبد معیشت و همچنین عدد دستمزد صورت نگرفته است ولی این رقم باید بالاتر از تورم فعلی باشد. ما تاکید داریم دستمزد باید بیشتر از تورم باشد و توقع داریم قانون در این زمینه اجرا شود.

نماینده کارگران در شورای عالی کار با بیان این که در دولت گذشته دستمزد ۵۷ درصد افزایش یافت، اظهار کرد: اکنون در شرایط جنگی قرار داریم و طبعا درصد افزایش مزد با توجه به غیر قابل پیش بینی بودن وضعیت کشور و اقتصاد در سال آینده و همچنین نرخ تورم، باید قابل توجه باشد.

این مقام مسئول کارگری درباره افزایش دوبار در سال دستمزدها نیز گفت: در قانون کار گفته نشده باید سالی یک بار دستمزد تعیین شود و بر همین اساس سال ها

درخواست ترمیم مزد در نیمه دوم سال را مطرح می کردیم اما اعتنایی به آن نمی شد؛ لذا انتظار داریم وزارت کار یک کار جهادی را انجام بدهد و با توجه به غیر قابل پیش بینی بودن شرایط، دستمزد سال آینده با رقم بالاتری بسته شود. پیش از این رئیس کانون کارفرمایی استان گیلان گفته بود طبق قانون، تورم در تعیین حداقل مزد باید در نظر گرفته شود. سال گذشته هزینه سبد معیشت خانوار ۴ نفره کارگری ۲۴ میلیون و ۳۶۰ هزار تومان بود و امسال بالای ۶۰ میلیون تومان است.

پیامک پرداخت وجه برای مسکن حمایتی تا پایان امسال ارسال نمی شود

معاونت مسکن وزارت راه اعلام کرد: تا پایان امسال هیچ پیامک پرداخت وجه مسکن حمایتی ارسال نمی شود و تنها پیامک‌های سامانه V.maskan معتبر است. به گزارش خبرگزاری مهر، معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی اعلام کرد: پیامک‌های مربوط به درخواست وجه برای پروژه‌های مسکن حمایتی صرفاً از طریق سامانه پیامکی V.maskan ارسال می‌شود و متقاضیان باید نسبت به پیامک‌های دریافتی از سایر سرشماره‌ها بی‌توجه باشند. در اطلاعیه معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی آمده است: هرگونه پیامک درخواست وجه در ارتباط با مسکن‌های حمایتی تنها از طریق سامانه پیامکی V.maskan ارسال خواهد شد و پیامک‌های دریافتی از دیگر سرشماره‌ها در خصوص پرداخت وجه فاقد اعتبار است.

در ادامه این اطلاعیه تأکید شده است: با توجه به شرایط جنگی، تا پایان امسال هیچ‌گونه پیامکی مبنی بر پرداخت وجه از طریق سامانه پیامکی V.maskan برای متقاضیان مسکن‌های حمایتی ارسال نخواهد شد.

معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی همچنین تصریح کرد: پیامک درخواست وجه برای مسکن‌های حمایتی صرفاً از طریق سامانه پیامکی V.maskan ارسال می‌شود و دریافت پیامک از سایر سرشماره‌ها اعتباری ندارد.

برنامه دولت برای تسهیلات معیشتی و حفظ ثبات قیمت‌ها

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از بررسی طرح تسهیلات بانکی برای حمایت از اقشار آسیب‌دیده و تداوم خدمات درمانی و تولید با حفظ قیمت‌ها خبر داد.

به گزارش مهر، احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به اقدامات این وزارتخانه در شرایط کنونی گفت: در روزهای اخیر جلسات متعددی برای مدیریت حوزه‌های مختلف از بیمارستان‌ها تا کالابرگ، شورای عالی کار و فعالیت کارخانه‌ها برگزار شده است و همکاران ما در بخش‌های مختلف در حال پیگیری امور هستند.

وی افزود: در حوزه شرکت‌ها تلاش شده تولید و عرضه کالاها بدون افزایش قیمت ادامه یابد؛ شرکت‌هایی که در حوزه پتروشیمی فعالیت دارند نیز عرضه محصولات خود را در بورس کالا با همان قیمت‌های سابق ادامه می‌دهند و تلاش شده تا پایان جنگ تغییری در قیمت‌ها رخ ندهد. میدری با اشاره به اقدامات انجام‌شده در حوزه صنایع غذایی گفت: در بخش صنایع شیر، شرکت‌های بزرگ و شرکت‌های تابعه اقدام به خرید تولیدات دامداران کرده‌اند تا چنان چه کارخانه‌های کوچک در خرید شیر دامداری‌ها با مشکل مواجه شوند، خرید محصولات دامداران متوقف نشود. وی ادامه داد: در حوزه درمان نیز خوشبختانه مردم بسیاری از عمل‌های جراحی الکتیو را که امکان به تعویق انداختن آن وجود دارد، کاهش داده‌اند و کادر درمانی در بیمارستان‌های تابع سازمان تأمین اجتماعی به‌صورت تمام‌وقت در حال خدمت‌رسانی هستند. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی همچنین از بررسی یک طرح حمایتی برای اقشار آسیب‌پذیر خبر داد و گفت: مشابه تجربه دوران کرونا در حال بررسی طرحی هستیم تا برای اقشاری که درآمد ثابت ندارند، مانند رانندگان تاکسی، صاحبان فروشگاه‌ها و برخی اصناف از جمله تعمیرگاه‌ها که در این شرایط با کاهش درآمد مواجه می‌شوند، تسهیلاتی در نظر گرفته شود. وی افزود: این طرح در قالب تسهیلات بانکی برای کمک معیشتی مردم طراحی شده و در حال آماده‌سازی است و امیدواریم تا اوایل هفته آینده پس از طی مراحل قانونی و دریافت مجوزهای لازم نهایی شود.

میدری با اشاره به تجربه‌های گذشته در تأمین منابع مالی گفت: پیش از این نیز با وجود کاهش درآمدها توانستیم با کمک بانک مرکزی و همکاری دستگاه‌هایی مانند وزارت نفت، کسری منابع را جبران کنیم و پرداخت‌ها از جمله حقوق‌ها به موقع انجام شد. وی تأکید کرد: در شرایط فعلی نیز تلاش دولت این است که با استفاده از ظرفیت‌های موجود از فشار اقتصادی بر مردم کاسته شود و حقوق‌ها و تعهدات نیز بدون مشکل پرداخت شود.

سکوهای فروش آنلاین طلا فعال‌اند

در شرایط فعلی کشور و قطعی اینترنت، معاملات از جمله خرید و فروش طلا در سکوهای برخط انجام می‌شود و هیچ مشکلی نداریم.

به گزارش ایبنا، رضا الفت نسب دبیر اتحادیه کسب و کارهای مجازی اظهار کرد: در جنگ ۱۲ روزه مشکلاتی برای سکوهای طلا ایجاد شده بود و بخش پرداخت و واریز بسته شده بود؛ اما اکنون با هماهنگی بانک مرکزی این مشکلات وجود ندارد. وی افزود: اکنون معاملات انجام می‌شود حتی چند مورد درخواست برداشت فیزیکی طلا داشتیم که با هماهنگی صورت گرفت.

دبیر اتحادیه کسب و کارهای مجازی ادامه داد: پیش از به وجود آمدن شرایط جنگی قرار بود در حوزه سکوهای برخط طلا با نهادهای مربوط جلساتی برگزار کنیم که این جلسه به تعویق افتاده است.

وی از نیمه تعطیل شدن کسب و کارهای کوچک در بستر فضای مجازی خبر داد و گفت: یک هفته از شرایط جنگی کشور می گذرد، کسب و کارهای بزرگ فعال هستند، اما کسب و کارهای کوچک با بسته شدن بازارها نیمه تعطیل هستند. الفت نسب بیان کرد: بازارها باید باز شود تا این کسب و کارها فعال شوند چرا که بیشتر کالاها را از بازار تامین می کنند.

وی خاطرنشان کرد: قیمت‌ها در زمان تعطیلی بازار مشخص نیست باید بازار کار خود را شروع کند تا این کسب و کارها بتوانند خدمات به مردم ارائه کنند.